

Meditatie over Johannes 9:35-41

6^e Lijdenszondag 2020

Broeders en zusters in Christus,

Er zijn van die uitspraken van de Heer Jezus, die zo raadselachtig klinken, dat je hersen ervan in de knoop raken als je ze probeert te begrijpen. Neem nu wat Jezus hier in vers 39 zegt: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat zij die niet zien, zien zouden, en die zien, blind zouden worden.

Wat bedoelt Jezus nu met blind zijn en met zien? Moet je dat letterlijk nemen of figuurlijk? Of allebei? En waarom zouden mensen die al kunnen zien blind moeten worden? Is het dan niet de bedoeling dat iedereen kan zien? En wat bedoelt Jezus nu als Hij zegt dat Hij gekomen is tot een oordeel? Vanmorgen proberen we hier helderheid in te krijgen. En dan schittert het Evangelie volop!

Oordeel

Eerst maar dat oordeel. “Ik ben in deze wereld gekomen tot een oordeel”, zegt onze Heer. Komen tot een oordeel. Hoe moeten we dat lezen? Dat klinkt als een rechter die na goed onderzoek tot een oordeel komt: hij weet wat recht is, hoe de vork in de steel zit; wat er is gebeurd en wie er schuldig is. Net zoals je bij het zoeken naar een nieuwe laptop verschillende modellen vergelijkt en onderzoekt, en dan je besluit neemt welke je zult kopen. Dan ben je tot een oordeel gekomen.

Maar in het verband van de zin is dat een heel onlogische betekenis. Want het oordeel hangt samen met Jezus' komst in onze wereld. Jezus zegt niet: “Ik ben tot een oordeel gekomen en daarom ben ik in deze wereld gekomen.” Dat staat er niet.

Er staat ook niet: “Ik ben in deze wereld gekomen om te oordelen.” Dat is wat heel veel mensen wel denken: dat God vooral een God is van oordeel. Een God die erop zit te letten welke regels je overtreedt en je dan straft. Maar dit zegt Jezus hier niet. Sterker nog: in Joh. 12:47 staat dat de Here Jezus expliciet zegt dat Hij niet in deze wereld gekomen is om te oordelen.

Maar wat bedoelt Hij hier dan? We moeten deze uitspraak als volgt begrijpen: Jezus komst in deze wereld leidt onherroepelijk tot een oordeel. Waar Hij komt, daar vindt een oordeel plaats. En de vraag is: Als het niet Jezus is die oordeelt, wie dan wel? En: waarover wordt geoordeeld? Om dat te begrijpen moeten we de geschiedenis van de genezing van de blindgeborene man goed tot ons door laten dringen.

Oordeel over de blindgeborene

Het begint al meteen aan het begin van deze geschiedenis. Het oordeel over de blindgeborene man. God straft zondaars. Hij straft geen rechtvaardige mensen, want dat zou onrechtvaardig van Hem zijn. Nee, zondaars verdienen straf. Dat is heel bijbels, nietwaar? En rechtvaardig. En de Joden in die tijd zagen ziekte – en zeker blindheid – als een straf van God. Een blindgeborene man moet dus zelf gezondigd hebben vòòr zijn geboorte. In de baarmoeder?... Of zijn ouders hebben gezondigd; God bezoekt ongehoorzaamheid immers aan het nageslacht, lezen we in de Wet?

Daar komt die vraag van de leerlingen in vers 2 vandaan: “wie heeft er gezondigd?”. En de Farizeeërs laten er in vers 34 geen misverstand over bestaan: deze man is een dikke zondaar. De leerlingen van Jezus en de Farizeeërs oordelen over de beste man. En Jezus? Die oordeelt deze man niet.

Nu even naar onze tijd met al z'n vragen rondom het coronavirus. Je vraagt je onwillekeurig af hoe dat virus heeft kunnen toeslaan. En direct daarna zijn er velen die zich afvragen waarom dit alles gebeurt. Zelfs een gevierd cabaretier, die zichzelf als niet gelovig bestempeld, vroeg zich af wat God met dit alles te maken heeft. En u heeft natuurlijk ook gehoord dat er dominees zijn die de aanval van het coronavirus zien als een straf van God voor de zonde van de mensen. En misschien vraagt u, vraag jij het jezelf ook af...

En wie kent niet de vertwijfeling die kan toeslaan bij grote tegenslagen? Nu uw gezondheid misschien zorgen geeft? Of nu de toekomst van je bedrijf na jaren van keihard werken ineens onzeker is? Ik denk ook aan mensen die een ernstige ziekte te dragen krijgen. Dan vraag je je zomaar af: "waar heb ik dit aan verdiend?"

Ziet u, die gedachtegang van de discipelen en de Farizeeërs staat helemaal niet zover bij ons vandaan. Ziekte als een straf op de zonde. God zegent toch de rechtvaardigen en straft de goddelozen? God zegent mensen die netjes leven en anderen niet dwars zitten. En Hij straft de slechteriken. Toch? Maar wat zegt Jezus daar nu over? Hij geeft een heel helder antwoord: het komt niet door zonde van deze man en óók niet door zonde van zijn ouders. Met andere woorden: ziekte is niet automatisch een straf op de zonde!

Ziekte is niet automatisch een straf van God op de zonde! Dat is wat de Heer zegt. Laat het even binnenkomen.

"Maar hierdoor kunnen de werken van God zichtbaar worden in deze man." Zegt Jezus. Het is dus allemaal radicaal andersom dan wij vaak denken. Niet de ziekte van deze man is Gods werk, maar de genezing van deze man is Gods werk! Gods werken worden niet openbaar uit de ziekten en ellenden. Maar Zijn werken worden openbaar ín de ziekten en ellenden, omdat Hij redding geeft!

De Here Jezus stelt ons godsbeeld bij: je moet niet denken dat God zit te wachten totdat Hij je kan straffen omdat je iets fout hebt gedaan. Nee, Hij heeft het goede, het leven voor je op het oog! En juist in tijden van ellende en moeiten kun je iets zien van Gods werken en goedheid! God zal namelijk álle dingen laten meewerken ten goede. Ook het coronavirus kan Hij dus gebruiken om Zichzelf te verheerlijken. Maar zeg niet dat Hij dat virus heeft gestuurd.

Nu was het oordeel over deze blindgeborene er al; dat kwam niet door de komst van Jezus. Maar het zet wel de toon: mensen oordelen. En dat brengt ons bij het volgende punt.

Oordeel over de genezer van de blindgeborene: over Jezus

Waar Jezus komt, daar gebeurt iets en daar moet je positie kiezen. Zijn wonderlijke ingrijpen zet je aan het denken, zet je stil. Die aanwezigheid van de kracht van Jezus Christus vraagt om een antwoord: waar sta je? Wat doe je met Hem?

Opvallend in onze geschiedenis vanmorgen is dat de blindgeborene voluit gelooft en Jezus gaat aanbidden, terwijl de Farizeeën alleen maar grotere vijanden van Hem worden? Waarom kiezen zij tegen Jezus? Je zou toch denken dat als je Jezus tegenkomt en als Hij zulke wonderen doet, dat je dan helemaal onder de indruk bent en niet anders kunt dan Hem aannemen als Heer en Verlosser?

Maar dat is kennelijk toch niet helemaal waar... God dwingt je namelijk niet, want liefde dwingt niet. God blijft erbij dat we uit vrijheid Hem mogen liefhebben en niet omdat we nu eenmaal zo geprogrammeerd zijn dat we Hem automatisch liefhebben; dat is geen liefde, dat is op z'n best automatische gehoorzaamheid en op z'n slechts is het slavernij.

De Farizeeën gaan nauwkeurig te werk. Ze spreken de genezen man uitgebreid en ook zijn ouders. Ze willen zeker weten dat de man écht genezen is. En als ze daar niet langer omheen kunnen, dan hebben ze een probleem. Ze komen in de knoei met hun eigen theologie en godsbeeld. Er spelen nu twee uitgangspunten die tegenover elkaar blijken te staan.

1. Niemand kan genezen dan God alleen. Hier is iemand genezen door Jezus, dus dat betekent dat deze Jezus van God moet komen.
2. Een man van God werkt niet op de sabbat. Deze Jezus heeft iemand op sabbat genezen en bovendien een papje gekneet. Beiden zijn voor de Farizeeën werken.

In het kort is dit hun probleem: De Man die goddelijke wonderen verricht houdt Zich niet aan de Wet van God. Wat moeten ze daar nu mee?

Het is opvallend dat ze ervoor kiezen om Jezus niet te bevragen op wat er gebeurd is en wat Hij gedaan heeft. Kennelijk weten ze over Hem al genoeg. En dat blijkt ook uit vers 22. De Farizeeën hadden hun oordeel over Jezus al geveld: Hij is geen profeet van God.

Als ze dus nu zouden besluiten dat Jezus toch uit naam van God wonderen deed, dan zou dat een enorm gezichtsverlies betekenen. Deze Farizeeën waren immers leiders van het volk? En als je een belangrijke positie inneemt, dan ben je heel kwetsbaar voor de verleiding van het beschermen van je eigen eer.

Voor deze Joodse leiders is de genezing van de blindgeborene man alleen maar een aanleiding om zich nog harder op te stellen tegenover de Zoon van God. Zij verhardten zich. En dus blijft er voor hen maar één mogelijkheid over: Jezus is een zondaar.

De genezen blindgeborene komt tot aanbidding van Jezus. De Farizeeën tot - opnieuw – een veroordeling. Jezus komst in deze wereld leidt tot een oordeel van mensen. De ene gaat zien wie Jezus is en de ander denkt te weten wie Hij is, maar vergist zich gruwelijk. Dat is wat Jezus zegt in vers 39.

Oordeel over de aard van de zonde / het probleem van de zonde

Dat roept dan nog een laatste vraag op: waarom kan Jezus die verharding van de Farizeeën niet doorbreken? Kan Hij hen dan niet redden?

Dit zegt ons alles over hoe groot het probleem van de zonde is.

De Farizeeën zijn ervan overtuigd dat ze de zonde redelijk de baas kunnen zijn. Als je maar leeft volgens de Wet van God, dan zondig je niet. Die Wet was daarom ook heel concreet uitgewerkt tot elk detail van het leven. Zo wist je precies wat je wel mocht en wat niet. Maar toch worden zij ongemerkt door de macht van de zonde ingepakt: zij wijzen hun Verlosser af! In hun nadruk op de Wet van God, zijn ze blind voor het werkelijke probleem van de zonde: dat is een macht die ons verwijderd van God, van Jezus. Precies dát gebeurt hier.

Johannes schrijft in zijn eerste brief: "Als je denkt dat je geen zonde hebt, dan misleidt je jezelf." Je kunt wel denken dat je op zichzelf genomen netjes leeft en dat het allemaal wel goed zal komen als je voor God verschijnt. Maar dan onderschat je de macht van de zonde, zegt Jezus vanmorgen. Dan ben je er blind voor. Want wat Heb je met Jezus? Heb je Hem dan wel echt nodig?

De verharding van de Farizeeën leidt uiteindelijk tot de veroordeling en de kruisdood van de Here Jezus. De Here Jezus is dus gekomen 'tot een oordeel': tot het oordeel over Hem! Ogenschijnlijk verliest de Heer hier dus van de macht van de zonde. Maar doordat Hij als zondeloos mens werd

veroordeeld, sloeg Hij de machten van de zonde alle recht en kracht uit handen. Alleen zó is er redding voor Farizeeën en anderen die denken niet anders te kunnen dan Jezus af te wijzen. Hun verharding werd hen tot redding! Jezus stierf voor ons toen wij nog vijanden waren... Hij brak de machten die ons bij Hem vandaan hielden. Hij stierf, opdat wij in vrijheid kunnen leven. Halleluja!

Amen.

Drs. F.J.M. van Elk, maart 2020